

Resumé

Díla rodiny Vivarini v Národní galerii v Praze

v kontextu s jejich dílnou v Itálii

První benátská škola vznikla v první polovině patnáctého století na ostrově Murano, odkud se posléze dostala do blízkých Benátek. Hlavními představiteli této školy byli členové rodiny Vivarini, kteří se ve své době malířsky potýkali se slávou další významné rodiny, která působila v Benátkách, a to s rodinou Belliniů.

Tzv. muránská škola je kromě Benátek, Padovy a dalších italských a evropských měst (např. Vídeň, Berlín, Paříž, Londýn) zastoupena i v Praze a to díly Antonia Vivarini da Murano a jeho spolupracovníků.

V Národní galerii se nachází Polyptych s Adorací Krista z roku 1447, který Antonio namaloval spolu se svým švagrem Giovannim d'Alemagna pro kapli františkánského kostela San Francesco v Padově. Giovannimu, který je pravděpodobně německého původu, je připisována střední deska s Adorací a Antoniově boční desky se stojícími figurami světců.

Mezi léty 1447 až 1450, kdy spolu švagři pracovali na výmalbě kaple Ovetari v Padově, vytvořili společně i menší desku s námětem Ukřižování, která je též součástí Národní galerie v Praze. Deska byla nejspíš středovou malbou polyptychu stejného typu jako je dnes v Galleria Franchetti v benátském Ca'd'Oro. Spíše však sloužila k soukromé devoci některého člena františkánského konventu.

Roku 1450 umírá starší švagr Giovanni a Antonio začíná spolupracovat se svým mladším bratrem Bartolomeem Vivarini da Murano, s nímž vytvořil Polyptych na hlavní oltář padovského kostela San Francesco. Díly tohoto polyptychu se nacházejí v Národní galerii v Praze (sv. Petr, sv. Pavel, sv. Bernardin Sienský, Panna Marie s dítětem, Bolestný Kristus), v Kunsthistorisches Museu ve Vídni (sv. Klára, sv. Jan Křtitel), v soukromé sbírce Vittoria Sgarbiho (sv. Antonín Paduánský, sv. Ludvík Toulouský) a dvě desky jsou dnes ztracené (sv. František z Assisi, světec). Tento polyptych roku 1975 rekonstruoval Federico Zeri, který místo pražské Madony ve středu oltáře použil do rekonstrukce Madonu ze sbírky Art Musea ve Worcesteru. Hana Hlaváčková v roce 1991 však worcesterskou Pannu Marii s dítětem odmítla a do středu oltáře dosadila pražskou desku.

Bratři Antonio a Bartolomeo spolu nepracovali až do konce života, ale setkali se jen na několika oltářních malbách, např. polyptych v Bologni (1450), v Arbe (1458) či v Osimu (1462 nebo 1464). Mimo jejich spolupráci se jejich tvorba ubírala každá jiným směrem: Antonio se navrátil ke svým raným dílům pod vlivem syntézy internacionální

gotiky a benátského umění a Bartolomeo tvořil ve stylu svého padovského mistra Francesca Squarcione.

Antonio Vivarini v šedesátých letech patnáctého století spodobnil sv. Mikuláše z Bari v podobě stojícího světce, který je dnes součástí Polyptychu Lovro Dobričeviče v pražské Národní galerii. Tento Pseudo-polyptych byl sestaven v devatenáctém století do nynější podoby s dvanácti světci bez středové desky.

Malby rodiny Vivarini se do pražské sbírky dostaly ze sbírky vévody d'Este z Konopiště, který díla získal z pozůstalosti markýze Tommasa degli Obizzi z Cataja u Padovy roku 1805.

Tato díla v Národní galerii v Praze lze bez problémů stylově zařadit do kontextu jejich tvorby v Benátkách a Padově. Sledováním detailů a kompozic v dalších malbách rodiny Vivarini můžeme potvrdit, že desky jsou dílem těchto muránských mistrů. Jednotlivé rozlišení ruky umělce je velmi obtížné, avšak někteří historici umění se o to přesto pokusili a pokouší dodnes.

Alena Třešňáková
2008

Údaje o počtu znaků:

stránek	100
odstavců	529
řádků	2 509
slov	22 403
znaků	122 042
znaků s mezerami	144 061

Klíčové pojmy: Vivarini da murano, d'Alemagna, Adorace, Ukřižování, Padova, Pseudo-polyptych.